

Luku 12

Suomen talous ja yhteiskunta

Oppikirjan sivut 103-110

Tehtävä 1

Mikä ero oli maa- ja tapulikaupungilla?

Maakaupunki sai käydä kauppaa vain oman maan sisällä.

Tapulikaupungille oli sallittu ulkomaankauppa.

Suomen kaupungit keskiajalta 1600-luvulle

Kartta s. 103

Tehtävä 2. Määrittele:

a) kauppapakko

• Pohjanmaan kaupunkien oli pakko käydä kauppaa joko Tukholman tai Turun kanssa, eli ne eivät saaneet itse käydä ulkomaankauppaa.

b) kauppakomppania

• Kauppiaat muodostivat yhteenliittymän, jolla oli yksinoikeus viedä ulkomaille tiettyä tuotetta tai tiettyjä tuotteita, esim. tervakomppania tervaa.

Tehtävä 3. Vertaa rannikkokaupunkien ja sisämaan kaupunkien taloudellisia edellytyksiä.

- **Rannikkokaupunkien oli sallittua käydä ulkomaankauppaa.**

- **Maakaupungit saivat käydä kauppaa vain oman maan sisällä.**

→ **Rannikkokaupungit kehittyivät maakaupunkeja paremmin.**

Merkantilismi käytännössä?

- **Periaatteet:**

- **Maahan on hankittava rahaa**
(=kultaa ja hopeaa)

- **Vienti suurempi kuin tuonti**

- **Oma tuotanto tärkein**

- **Valtion on holhottava** (koska valtio tiesi, mikä on yhteinen hyvä)

Miksi merkantilismi?

- **Tarve**
 - Varoja hallinto- ja sotalaitoksen ylläpitoon
- **Löytöretket lisäsivät maailman-kauppaa, myös Suomessa.**

Listaa 1600-l Suomen tärkeimmät vienti- ja tuontituotteet.

Vientituotteet:

- **terva**
- **laivat**
- **puutavara**
- **kala**
- **turkikset**
- **voi**

Tuontituotteet:

- **suola**
- **vilja**
- **ylellisyystavarat**
 - **viinit, kankaat, tupakka, viini...**
- **rauta**

Suomen alueen vienti ja tuonti Ruotsin ajalla

Lähde: Suomen historian kartasto

Merkantilismi Ruotsissa (t. 4):

1. **Uusia kaupunkeja** (myös sisämaahan).
2. **Verotusta lisättiin.**
3. **Kauppakomppanioille yksinoikeus vientikauppaan.**
4. **Kaivosteollisuutta alettiin voimakkaasti kehittää** (rauta ja kuparia).
5. **Maataloutta ei kehitetty.**

Tehtävä 5.

Miksi tervasta tuli Suomen vientivaltti?

- 1. Puutavaraa ei kannattanut viedä ulkomaille.**
- 2. Kannatti jalostaa tervaksi → puulaivat.**
- 3. Ruotsin rautaruukit tarvitsivat kaiken puun Ruotsista.**
- 4. Suomessa oli työvoimaa.**

Tehtävä 7

Mitkä olivat nälkävuosien syyt ja seuraukset?

Syyt:

- **Katovuodet yleisiä, jopa joka kolmas vuosi.**
- **1600-luvulla pieni jääkausi.**
- Valtio oli valjastettu veronkantoon ja sotaan, ei hyvinvointiin.
- Tiedon puute, huonot kulkuyhteydet.
- Keinottelu...

Tehtävä 7

Mitkä olivat nälkävuosien syyt ja seuraukset?

Seuraukset:

- **Ihmiset jäivät ilman ruokaa ja nälkiintyivät.**
- **Palkolliset joutuivat taloista kerjuulle.**
- **Kulkutaudit levisivät → levottomuudet, väkivalta, piittaamattomuus ja apatia yleistyivät.**
- **Krooninen ruokapula johti suureen kuolleisuuteen - jopa 30 prosenttia suomalaista kuoli 1690-luvulla.**

Talonpoikien elämä vaikeutui 1600-l:

Miksi?

- **Ilmasto kylmeni.**
- **Miehiä vietiin sotaan.**
- **Maatalouden kehittämiseen ei panostettu.**
- **Verotus oli kireää.**

Miten?

- **Katovuosien takia kansaa kuoli.**
- **Maatalous kärsi työvoimapulasta.**
- **Autioiden tilojen määrä kasvoi (niistä ei veroja).**

Tehtävä 8. Pohdi, millä tavalla nälkävuodet vaikuttivat ihmisten elämään.

- Ihmiset nälkiintyivät ja sairastuivat.**
- Monen elämä muuttui epätoivoiseksi ja lohduttomaksi.**
- Ihmisten elämä kurjistui pitkäksikin aikaa.**

1/3 kuoli eli n. 120 000.